

Splošni učiteljski zbor v Gradcu.

(Dalje.)

Po nekterih vzajemnih pogovorih se o berilu tako le končno določi:

1. Berilo naj učence uči razumno brati, naj jezik zbuja in razvija in jih sploh vnema za lepoto v jeziku.

2. Berilo naj požlahtnuje čutila in boljša serce.

3. Berilo naj se ravna po učencevi starosti in zmožnosti.

4. Vsaka berilna vaja naj obsega kaj celega in naj se splošno vjema z drugimi nauki.

5. Berilo naj ima tudi na vsaki stopnji kaj iz narodnega slovstva.

6. V prve berilne razdelke naj se jemlje več pesniških stvari.

7. Le ta, kdor je omikan in skušen v šolstvu, more pisati in sestavljati šolska berila.

8. Zapraka pri spisovanju beril in pri podučevanju je, da si učitelj ne sme sam prosto voliti šolskih beril.

Na versto pride druga točka: „Ako pride življenje v šolo, gre šola v življenje“.

O tem govori naj pred g. Kremer, vodja učilniške šole v Mariboru, in kaže, da učitelj oživlja šolo le takrat, kadar se sam čuti živega; učitelj naj ima tedaj veljavo pri družini in srenji. Tudi naj se zboljša učilni načrt. Proč z vsemi nepotrebnimi šolskimi knjigami! Namesto mertve čerke naj bodo živa beseda! On nasvetuje:

1. Učitelji vsake posamesne dežele naj prosijo deželne zbore, da naj se učiteljska plača brez odloga in porazumljevanja tako vravná, da bode učitelj sam in s svojo družino mogel po svojem stanu spodobno živeti.

2. Cerkvenikova (mežnarjeva) služba se ne sme združevati z učiteljevo službo.

3. V vsaki šolski srenji naj se napravijo društva za lepo izrejo.

4. Šolski okrajni ogledniki (Bezirksschulinspektoren) naj služijo kakor deželni šolski ogledniki, da ne bodo še v kaki šoli podučevali.

5. Javna šolska spraševanja naj se odpravijo, in namesto teh naj se obhajajo otroške slovesnosti.

Vse to se sprejme.

G. državni poslanec Herrmann govori o „nalogi ljudske šole z ozirom na avstrijske razmere“, ter kaže, kako težaven je učiteljski stan še posebno sedanji čas, v katerem se tu pa tam gibljejo razne stranke. Pravi, da naj bode učitelj nad vsemi, t. j. on naj iz višjega stališča opazuje vsako tako gibanje, in naj se povsod ravna kot moder mož, ki je vnet za pravico in resnico.

2. sept. t. j. tretji in zadnji dan zborovanja stopi na oder naj pred ljubljeni starček g. Köhler iz Dunaja. Ta sivi govornik kaže v živih zgodovinskih črticah kaj je bila šola nekdanj in kaj je sedaj za življenje, in kakošna mora biti, da bode prevagovala v novi eri. Poslednjič želi, da naj vlada razpiše darila za naj boljše pedagoške spise.

Za tem govornikom stopi prvič v učiteljskem zboru na oder ženska, gospodična Ana Grossnig, učenica iz Gradca. Pravi, da bi bilo prav, ako bi se učiteljskih zborov in sploh učiteljskih društev in shodov vdeleževale tudi učiteljice, ktere bodo gotovo prav zveste tovaršice in učenke svojih skušenih sodelavcev.

Zadnja in prav važna obravnava je bila: „Kako naj se vredí učiteljska plača in stopnjevanji v učiteljskih službah“? Poročevalec o tej točki je bil g. učitelj in vrednik Jessen iz Dunaja, kateri je po pravici v zboru zvonec nosil. Naj pred kaže, da se učiteljem ne more nikakor očitati, da bi bili preveč sebični, da ne govoré drugega, kakor o svoji plači itd. Učitelji so v vseh dosedanjih zborih dostojno kazali, da jim je splošno šolstvo zelo pri sercu, da pa se jim tudi ne more braniti, da bi o svoji lastni stvari ne smeli nič govoriti. Govori o novi šolski postavi, in pravi, da ni sicer popolna, vendar je delo, ktero učiteljstvu zagotavlja več samostojnosti, in da moramo vsi pripomoči, da se načela nove postave v duhu resnice uresničijo. Nova šolska postava pravi, da naj se učiteljem toliko dáje plače, da bodo mogli brez vseh neprimernih postranskih opravil mogli po svojem stanu spodobno živeti; vendar je vse to le prazni glas, dokler se učiteljem njihovi stan resnično ne zboljša.

Ako učitelji zahtevajo boljšo plačo, ne spolnujejo s tem le dolžnosti do sebe, temuč tudi do ljudstva, zato ker z boljšim

materijalnim stanjem ljudskih učiteljev bode se povzdignilo tudi šolstvo.

Poročevalec priporoča te le točke :

1. Nikjer se ne smejo učiteljevi dohodki znižati.
2. Zadnja plača (Minimalgehalt) naj bode po vseh krovinah enaka.
3. Zadnja plača učiteljev v mestu in na deželi naj bode tudi enaka.
4. Zadnja plača vsakega učitelja naj bode 600 gold., podučiteljeva pa 400 gold.
5. Zeleti je, da bi učitelj na deželi za en del svojih postavnih dohodkov imel tudi nekaj zemljišča.
6. Vsi dohodki v biri (žito in druge take reči) naj jenjajo, in škoda, ki bi se učitelju s tem godila, naj se povrača z gotovo plačo v denarjih.
7. Vsakih pet let naj učitelj pa tudi podučitelj dobivata 50 gold. poboljška.
8. Cerkvenikovim dohodkom (Messnereinnahmen) naj se učitelj odpové.
9. Ako je učitelj tudi orglavec, naj dobiva za to službo plačilo iz cerkvene blagajnice; koliko naj bi bilo te plače, naj določi država s porazumljenjem s cerkveno gosposko.
10. Država naj učiteljem, njihovim vdovam in sirotam pokojnino (penzijo) plačuje iz svoje blagajnice.
11. Pokojnin in podpor, ki so si jih učitelji sami vstanovili, ne sme država učiteljem in njihovim vdovam in sirotam vštrevati in jim za voljo tega kaj manj plačevati.
12. Učitelj naj ima pravico, da sme vsaki čas stopiti v pokoj.
13. Kedar se učitelju daje višja služba, naj ne veljá službena starost za podlago.
14. Kjer je zmožnost in zvestoba enaka, določuje službeni čas.

G. Jessen vsako teh toček prav jasno razlaga in stalno podpira, ter si s tem skozi in skozi pridobuje ogromno slavo vsega zbora.

G. Stangel iz Godinga, pové več žalostnih zgledov o slabem materijalnem stanju ljudskih učiteljev na Marskem, in pravi, da bode kmali pomanjkovalo učiteljev, če se jim bode tako godilo.

G. Heller iz Dunaja pravi, da zboljšanje učiteljske plače ne sega samo do želodca, temuč do srca.

G. Hoffer iz Dunaja nasvetuje: Tretji splošni zbor avstrijskih učiteljev naj izreče, da s povzdigo šolstva je nerazdeljivo sklenjeno tudi boljše materialno stanje ljudskih učiteljev v vsi ogersko-avstrijski državi.

G. Lederer, pričakuje kmali boljših časov za učitelje, in pripoveduje lepo zgodbico, ki se je zgodila na Ogorskem. Neki ogerski učitelj je bil za zasluge poslavljen, in se je šel za to čast sam cesarju zahvalit. Pesvetli cesar ga je prijazno sprejel in mu djal: „Dokler bodem jaz vladal, bode učitelj na **pervi**, ne na zadnji stopnji v državi“.

G. Rott iz Altofena pripoveduje, da je bila nedavno na Ogorskem razpisana učiteljeva služba brez plače; samo hrano ima učitelj. Potem govori tudi o novih okrajnih šolskih oglednikih, in pravi, da naj bodo „bezirksschulinspektor-jī“ le skušeni **učiteljī**, ne pa drugi, ki ne poznajo šole in njenih potreb.

G. Stang iz Pressburga zahteva, da naj bode učitelj to, kar je, in hoče, da naj se k točki 9. dostavi: „Vsako postransko opravilo učitelja zadržuje v njegovem stanu“.

G. Stopper iz Maribora pravi, da naj minister za šolstvo tako dela in tirja, kakor minister za vojaštvo. Kar je treba za vojake, se koj dobi, naj se vzame, kjer koli; tako naj bode tudi pri šolstvu: Tirja naj se rěsno! — Tudi nasvetuje: Stalnemu odboru naj se naroči, da naj zborove sklepe o učiteljski plači pošlje vsem cisl. deželnim zborom in to precej, ker se bodo deželni zbori že v prvi polovici tega meseca začeli.

G. Herrmann marsikaj pomišlja o nasvetih za zboljšanje učiteljske plače, in pravi, da ne more glasovati za 600 gold. letnih dohodkov, ker ima že sedaj 700 gold. na leto.

G. Umlaufst pravi, da na enem kraju učitelji premalo, na drugem pa preveč tirjajo. 600 gold. mu je premalo, da bi učitelj mogel (posebno v mestih) brez postranskih zaslužkov živeti. Točka 12., da sme učitelj vsaki čas stopiti v pokoj, se mu zdi nevarna. Ako učitelj vsaki čas sme službo popustiti, ga nasprotno tudi drugi smejo vselej povoljno odstaviti in v pokoj poslati; to bi pa tudi za učitelja ne bilo dobro.

Poročevalec g. Jessen vsa nasprotna mnenja čversto zavrača.

Zbor potem sprejme vse g. Jessenove točke, samo 12. in drugi del 9. ne. Od drugih nasvetov so bili le Hoferjev in Stopperjev sprejeti.

S tem se končajo obravnave tretjega splošnega zbora avstrijskih učiteljev. (Konec prih.)

Dopisi in novice.

Iz Koroškega 17. sept. ♂ — Volitve v šolsko svetovalstvo so končane. Pri nas na Koroškem so volili učitelji vsakega okraja 3 zastopnike iz svoje srede. V Vélíkovcu se je to zgodilo na dan 4. učiteljskega zbora. V predvolitvi so vsi učitelji enoglasno volili glavnega učitelja in predstojnika učiteljskega društva g. J. Zimo v šolsko svetovalstvo; al drugi dan je bilo to drugače, ko je namreč okrajni glavar razjasnil, da more vsak izvoljenec postavno starost (24 let) imeti, imenovani učitelj pa še te nima. Glasi so se potem nekako raznesli. Brž po volitvi je bil zbor. Govorilo se je posebno o harmoniji med šolo in starišim, o geometričnem nauku v ljudski šoli in Fröbelnovih otročjih vrtih, in potem še o čutji za lepo ali estetiko. — Prihodnji zbor bo 27. oktobra v Pliberku. — Šolskih inšpektorjev je na Koroškem 14, in so učitelji skoro z vsemi zadovoljni.

(„Nov.“)

Iz Gorice. Okrajni šolski nadzorniki so imenovani: Za mesto Gorica in (laško-slovenski) okraj gradiščanski g. Pet. Rajaković, ravnatelj normalke ali vadnice in učiteljske pripravljavnice v Gorici; za okolico goriško g. Franc Budal, gimn. učitelj v Gorici; za Tomlin g. Andr. Žnidarčič, vikar na Ponikvah; za Sežano g. Franc Hafner, gimn. profesor v Gorici.

Za mestno okrajno šolsko svetovalstvo sta bila odločena v staršinstveni seji od 28. preteč. m. gg. dr. Frid. Della Bona, notar, in dr. Emil Nardini, advokat.

C. k. okrajna šolska svetovalstva zunaj Gorice, ki so se 1. sept. ustanovila, so sestavljena tako-le: goriško okolično: P. n. gg. glavarstveni komisar, bivši okrajni predstojnik, Ig. Mali, kot namestnik g. glavarja barona Pino-ta, predsednik; Franc Budal, okrajni šolski nadzornik; Jožef Marušič, katehet na normalki itd., kot zastopnik cerkve; Val. Kumar, učitelj na normalki, in Jož. Komavec, učitelj v Št. Andreži, kot zastopnika šole in učiteljstva; g. dr. Anton Žigon in g. Juh, učitelj v Rihenbergu, kot zastopnika okraja. — Tominsko: predsednik c. kr. okr. glavar g. Andr. Winkler; zastopnik cerkve dekan tominski g. Jak. Doljak; nadzornik g. vikar v Ponikvah, Andrej Žnidarčič; zastopnika okraja gg. Mih. Kacafura iz Tomina in Izidor pl. Pagliaruzzi, vel. posestnik in deželni poslanec v Kobaridu; zastopnika učiteljstva gg. Jak. Kogoj v Tominu in g. J. Dominko v Kobaridu. — Sežansko: predsednik g. okr. glavar Alojzi Polaj; za-